

הלבנות ספה סימן תרלד

* פסולתה. בולענן גדל, אין לה שעור (ב) למעלה: ב יאם היא גולה, צריך (ג) שיהא בה כדי (ד) לרבע (ד) שבועה על שבועה: ג ייש בה שבועה על שבועה ונתן בה (ה) * בגדים לנאותה וממעיטם * אותה משבועה על שבועה, * פסולתה: ד (ו) מי שהיה ראשו ורבו בספה (ג) (ג) ושלחנו חוץ לספה ואכל,

ב תבנים ג רוב
יחנן שב ד כרב אש
קם יי ה סעור קם
כ"ח וכתיב שמאי

באר היטב

ע"ש שצ"ל ואין תוכה אלא ז', ע"ש, ק"ל. ועין דראתון וכתובת חכם צבי סימן קמב. וכתב המ"א: נ"ל דאפילו בספה גדולה הרבה ובמקום אי' יש קרן אי' נושה לפנים שאין בו ז' אסור לישב שם כיון שהמקום צר לו לשבת שם, ע"ש: (ג) לרבע. וחוט סוכב כ"ט טפחים וכו' ממשים כ"ז ז' על ז', בי"ח. ועין סי' ומ"א: (ג) ושלחנו. נ"ל דאם מקצת שלחנו עומד בספה ומקצתו חוץ הכית טפה, ולא גורנין

שערי תשובה

שם שכתב ג"כ שכן אנו מורין ומחמדין במדינת אלה, ולכן החמיר בקצה ארבע יתיר על למיד ויתרה יותר על סיון אכל למעלה הפחים ממעיטם ופוקלין אורי הסקן עד שלא ישאר כח אורי מגלה כ"א ממש טפחים, ע"ש: [ג] ושלחנו. ע"כ. ועין מדרש שמיאל שם שכתב: ספה של וא"ו על וא"ו טפחים יש דפן ששבתה טפה גביה עשה שצ"ל מסדר שלחנו אין זה משלים לשעור ז' טפחים, כמו אם היה סתה וא"ו על וא"ו ושלחנו בתוך הבית אע"פ שאוכל עליו ויושב בתוך סתה לא יקרא י"ח מה"ח ואין מצטרף טפה אי' משעור השלחן. לשעור הספה כ"ז, וה"ח בנה שהרשן עבדו טפה, אם לא במקום שאותו

באר הלכה

לעקב דאמרין לדברי הפוג' אברהם הא דמלשרינו בסימן זה ספה גולה כשש לבוע בחוכה ז' על ז' צריך לכוף לישב דוקא באמצעה ממש באותו מקום לישב לרבע ז' על ז'. דמן הער שמצד החוף אין בו ז' על ז' ויש לו דין סקן לדעת הפוג' אברהם ורעין כמה שכתב סדרה הסיים, ואעפ"י דכריז למטה. ולענין דעמי לא דמי זה לזה, דשם הולך כל העגול מבפנים בשטח אחד ואין לסלק זה מזה וכלו בשר, דאין צר לו לשבת שם כלל דשטח אחד הוא עם הרבוע, ולכן לא אשתמיט אחד מן האחרונים לחלק בזה, מה שאין כן בענינו, אף דאין מחצה מספקת, מפל מקום הרי מנבר שהקנן הנה חלק מן הספה הגדולה וצר לו לשבת בקרן ההיא, ולכן מחמיר הפוג' אברהם בזה. והנה ברנה הסיים ראיתי שהעמיק פס"ד דברי הפוג' אברהם וסיים על זה: ודוקא כשהקנן אינו רחב ז' גס"כ, אבל כשהקנן רחב ז' רק אינו ארץ ז' בשר, כיון שמצדף לספה גדולה, פדע, דהא בעגלה ויש לרבע ז' על ז' טפר לישב סמוך להדפן אף דבעגלה סמוך לדפן ליבא ז' על ז', אלא ודאי כיון דמצדף לגדולה בשר, דבשלא כשהקנן אינו רחב ז' גס"כ, יש לומר דחשיב כולו של פוג' אברהם, כמו שכתבו רש"י ורמב"ם (פ"ח), ופסולתה, אבל כשהקנן ז' רק שאינו ארץ ז' ודאי דקשרה, המצדף לספה גדולה, מדין דהני אם ראשו ורבו בספה קטנה ושלחנו בספה גדולה,

כן נראה לי, עד כאן לשונו. והנה ראתי מספה גולה כזו דחינו, ומה שכתב מיד דהוי אם ראשו ורבו בספה קטנה כ"ז תמה גדולה, דנה אינו כשר רק לשיטת הרי"ף, דספה שפוזקת רק ראשו ורבו בספה ושלחנו בתוך הבית אינו מספיק רק סדרה כ"ז ויש לה אחר שלחנו, וכן ששלחנו בתוך הספה הגדולה ליבא למגור כלל ואכל לא משהו ומצטרף הקטנה לגדולה בסבתו, אבל לדעת הר"ן וסיעתו דספה קטנה שפוזקת רק ראשו ורבו [נתהא כו] על ז' יש בה עצם הפסול, דלאו דירה היא קלל ופסולתה מן התורה, כדאי לא יקרא ויד חוכתו האוכל בה אף דששלחנו בתוך הגדולה, וכמו שכתב פתוספות רבי עקיבא [אגרו], והפוג' אברהם הלא פל דכריז הלא דיןא דמגוראברהם דמאי למאי דאמרין בשפת דף ה' דקרן וזית הפוסק לרש"י הנביאים, כיון דלא ניתא משמשיה אינו מצטרף עם הרש"י סבבים אף דליבא דספק ביניהן ויבדקו לית דמאי, והכי נפי פנה דער לו לשבת שם, ומדברי הפוג' אברהם משמע גס"כ דלא קותה, שכתב: שאין בו ז' על ז', ונמשך במאמר אחד עם הקודם, משמע דרנו כשאר ספן שאין בה ז' קצור וי' קצור וי' פסולתה, ועל"כ לפי ענין דעמי אין לומר מדברי הפוג' אברהם, אכן בפרט אחד נראה דיש לתקל בזה, וכמו שכתב פתוספות דעקב ונה לשונו: אף שלא מלאני לבי לסקל לישב שם נגד דעת הפוג' אברהם, מפל מקום נראה לי שאין צריך להקפיד שלא להפיק השלחן באותו קרן, ולא חילשין בזה שמא ימשך אחר שלחנו, כיון שהרבה פוסקים סבירא להו דאפילו שלחנו בתוך הבית לא גורנין הכי, כדאי הם לסמך עליהם בזה, ודע עוד, דהא דבדיקון השעור ז' על ז' הוא בכל כחה עשרה טפחים, דלעיל בסימן תרל"א סעיף י' בהג"ה, ועין בפרימגדים דצריך הפל ברבוע, ונוי ספה דממעטין מן הצד הוא גס"כ עד גבה ז' טפחים, ועין לקמא בסעיף ג מה שכתבנו שם: * פסולתה. צין ברא"ש ה"צ, דלראשו ורבו של אדם צריך אשה, דהכרזא באמתא התיב ושלחנו מחזיק טפה, וכן כתב הרי"ף. והנה ידוע הפולקת שיש בין הראשונים, דהרי"ף שפסק בבית שמאי בתרתי משום דחד טעמא הוא לטרוניה, הא דאמרין בטענתא ראשו ורבו ושלחנו בתוך הבית הוא גס"כ רק משום גונה שמא ישעף אחר שלחנו, כמו שבאר הר"ן לדבריו. הלפי זה מן התורה די בראשו ורבו בלבד הוא שעור ז' על ז', ונכפון הפקנו ז' על ז', כפי שייכל להעמיד השלחן בתוך הספה ולא ימשך אחריו, וילתר הפוסקים כל שאין בו ז' על ז' שייכל להיות שם ראשו ורבו ושלחנו אין בו הכשר ספה מן התורה דלאו היתה כלל, כמו שכתב הר"ן, וקצת קשה לי על דברי הפרימגדים שכתב, דספה שאין בה ז' על ז' פסולה מן התורה, וראשו ורבו בספה גדולה ושלחנו בתוך הבית הוא אסור רק משום גונה שמא ימשך אחר שלחנו, ולענין דעמי ארבעה אחר רבשי, דמאן דאית לה פפוזקת רק ראשו ורבו דפסילו מן התורה, לית לה הגונה פלל כיושב בספה גדולה ושלחנו בתוך הבית, כשבאר הר"ן ונתר הפוסקים, ומאן דאית לה סף גונה, לדידה בספה שפוזקת רק ראשו ורבו, ושלחנו בתוך הבית, פסילו היא רק מדרבנן, פנפנר לעיל ונגם מה שכתב דכל שאין ז' על ז' מן התורה פסולה והוא הלכה למשה מסיני, גס"כ לא נהירא, דרודע מה שכתב הנמכ"ם⁶ דבהלכה למשה מסיני אין בה מחלוקת, וכן פליגי ביה שמאי ובית הלל דאיתא בנמכ"ם. ואולי לדעת הנמכ"ם שכתבתי בשערי תשובה, משמע קצת מנה מנה הוא ספר דגם לדעת הרי"ף הוא דאורחא, ויחס נראה שפסק בזה על לשון הנמכ"ם פ"ק ד מנולכות ספה הלכה א' שכתב: הנה פחותה מעשרה או משבועה על שבועה או נכפון מעשרים אפה וכו', הרי שפסק זה בכל פסולי דאורייתא, ומפל מקום דעתו בפרק ז הלכה ח גורנין גם בגדולה היכי ששלחנו בתוך הבית: * בגדים לנאותה וכו'. צין בפרימגדים דממעטין אולי מה דממעטין מן הצד הוא רק מדרבנן: * אותה משבועה וכו'. צין ב"ח לקמן סימן תרל"א סעיף ג כסב השעם, כיון דאסור לשלחן כל שבועה, הלפי זה היכי דהתנה דאינו בולל כל ביד השמשות דמטר לשלחן כולקמן, אינו ממעט, ועין במשפחות דהק"ה לקמן סימן תרל"א סעיף ג ונראה כסב שם דצריך עיון בזה. חידושי רמ"א: * פסולתה. ועין בשלטי' גבורים בשם רמ"א דלילתשמשישן אינו מקעט אפלו מן הצד, והנה הפוג' אברהם השתק

שער הענין

(א) כן משמע מדרש הסיים וכן בארתי בבאר הלכה דאף הפוג' אברהם מודה בזה, ודלא בבבב"י יעקב: (ד) בית יוסף, דהא בענין שעור שבועה על שבועה במרבע, ובכל קרובע יש באלכסונו שני המשיין יותר, ועל"כ אלכסונו של שבועה טפחים פחות חמט, וכל שיש בחוכה טפה יש בהקפ"ה שלשה טפחים, וקצא כ"ט טפחים וישני המשיין. ועין בקרבן קמא דצורדין פירושו המשנה לטרי"מ דבור הפתחיל ה"ה(ז): (ה) רש"י:

שם שכתב ג"כ שכן אנו מורין ומחמדין במדינת אלה, ולכן החמיר בקצה ארבע יתיר על למיד ויתרה יותר על סיון אכל למעלה הפחים ממעיטם ופוקלין אורי הסקן עד שלא ישאר כח אורי מגלה כ"א ממש טפחים, ע"ש: [ג] ושלחנו. ע"כ. ועין מדרש שמיאל שם שכתב: ספה של וא"ו על וא"ו טפחים יש דפן ששבתה טפה גביה עשה שצ"ל מסדר שלחנו אין זה משלים לשעור ז' טפחים, כמו אם היה סתה וא"ו על וא"ו ושלחנו בתוך הבית אע"פ שאוכל עליו ויושב בתוך סתה לא יקרא י"ח מה"ח ואין מצטרף טפה אי' משעור השלחן. לשעור הספה כ"ז, וה"ח בנה שהרשן עבדו טפה, אם לא במקום שאותו

הַלְבוּת סִימָן תְּרֵלָה

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה פסולה]

ולכן לא קטמיק, וצריך עיניו.

9) ולענין מי שהניח בצד הסוכה כלי שאין גובהו מגיע עד הסכך [כגון ארון], הממטט את רוחב הסוכה משבעה טפחים, אך אפשר לשבת על גביו ושם יש רחב שבעה טפחים, כתב הבכורי יעקב (ס"ק ד) שאף על פי כן יש להחמיר שלא לשבת בסוכה זו, כיון שישוּבה על גבי כלים אינה צורת דירה, וחסר ביתשבו כעין תדורו.

[משנ"ב ס"ק ו]

דלא נזרין כנה שמה ימשך אחר שלקנסי.

10) ולישון במטה שחציה תחת סכך וחציה תחת תקרת בית, דעת הגרי"י קרליץ (חוט שני סוכות פ"א ס"ק טו) שמורה, שאף על פי שיתכן שיתהפך בשנתו לצד שאינו בסוכה, מ"מ אין זה אלא אונס, ולא גרו חכמים על כך, וכן מבואר בשו"ת מהרי"ל דיסקין (קונטרס אחרון סי' ה) אות צג, והובא במקראי קודש סוכות ח"א סי' לד) שמורה, ואף אם התהפך בשנתו לצד שאינו תחת הסוכה, אין צריך להעיר אותו, משום שבאותה שעה דינו כימצטער להתעורר ולזוז ממקומו.

[שעה"צ ס"ק ז]

אין לא נזרי חכמים קלל שמה ימשך (11) וכו', אין לנו לחלק תנא מתקתה. 11) אמנם, במשנ"ב לקמן (סי' תרנ"א ס"ק כז) כתב שבשעה שהולך לישון צריך להניח את השולחן בסוכה, מחשש שמא ירצה לאכול וימשך אחר שולחנו, והעיר בספר זכרון שמואל (סי' כט אות יב) שבדאי במי שהולך לישון אין לחוש שמה ימשך יותר מאשר מי שאוכל בסוכה ומחזיק את פתו בידו, וראה מה שכתבנו שם שיש אומרים שיש טעות סופר בדברי המשנ"ב שם.

12) והחזו"א (או"ח סי' קפ"א ס"ק ג) כתב, שבוטת הרמב"ן בביאור דברי הרי"ף היא, שסוכה שהיא פחות משבעה טפחים פסולה מן התורה, שכיון שהוא עלול להימשך אחר שולחנו, אין היא דירה, ואפילו אם יהיוק את פתו בידו או ידחוק את שולחנו בתוך הסוכה, מ"מ הוא עלול להביא שולחן ולהימשך אחריו, וכיון שהסוכה אינה ראויה לאכילה, הרידי פסולה לכל דבר.

[משנ"ב ס"ק ח]

אחר שלקנסי (13) וכו', אסור לקטל מזו לז'.

13) ושולחן שנמצא תחת סכך שאינו פסול אלא מדרבנן, הסתפק הפמ"ג (או"ח ס"ק א) אם גזרו בו שמה ימשך אחריו, והבכורי יעקב (ס"ק ה) כתב שמסתבר שלא גזרו בו, כיון שאף אם יגרו אחריו יצא ידי חובה מדאורייתא, והגזירה שמה ימשך אחריו נחשבת גזירה לגזירה, ולפיכך יש לסמוך על מרבית הראשונים הסוברים שלהלכה מותר לשבת בסוכה גדולה כשהשולחן בתוך הבית, שלא גזרו על זה חכמים שמה ימשך וכבית הלל, ראה ביה"ל (ד"ה אפלו). אכן, כשיש אפשרות להכניס את השולחן לתוך חלל הסוכה, כתב הכף החיים (סי' יב) שאין להקל בזה.

ואשה שאובלת בסוכה [גדולה] והשולחן בתוך הבית, דעת הגרי"ג קרליץ (חוט שני סוכות פ"א ס"ק טו) שמותר לה לברך לישב בסוכה על אכילה זו, מפני שאין שייכת גזירה זו של שמה ימשך אחר שולחנו אצל אשה, כיון שאף אם תימשך לא תעבור בכך עבירה, שהרי אינה מחויבת לאכול בסוכה.

14) ולענין בני חצר שיערבו ורק הדר בסוכה לא עירב, כתב לעיל (סי' שע"א ס"ק ד) שאין הסוכה נחשבת כדירה לאוסרם מלטלטל בחצר, ובשעה"צ שם (סי' ג) כתב שהרעיקא נשאר בזה בצ"ע, וראה מה שכתבנו שם.

[ביה"ל ד"ה כאלו]

האמר קאלו לא קים מקצת סכה (15) וכו', והמבואר יעקב חולק עליו, עין שם 16). 15) ואף שלבאורה אין מובן איך אפשר לומר שלא יצא מן התורה בשמצד הדין יצא, ביאר בשו"ת דבר אברהם (ח"ב סי' כו אות י) שהכמים הטילו איסור לאכול בסוכה כששולחנו בתוך הבית, ואם כן האוכל באופן זה עובר עבירה בעצם אכילתו בסוכה, ונמצא שהיא מצוה הבאה בעבירה, שאינה נחשבת כמצוה.

16) שם (ס"ק ז) ציין הבכורי יעקב לדבריו לקמן (סי' תרל"ט ס"ק מא), ושם כתב, שמי שלאחר הקידוש בליל ראשון של החג ראה ששכח לפתוח את הגגון שמעל הסכך, אינו צריך לחזור ולברך שהחיינו, כיון שברכה זו אינה תלויה בקיום המצוה בפועל, שהרי מן הדין אפשר לברך שהחיינו לפני החג בשעת בניית הסוכה, ובמשנ"ב לקמן (שם ס"ק מה) סתם כדבריו.

סימן תרלה

דין סבת גנב"ש ורקב"ש

[משנ"ב ס"ק א]

שתיקה עשויה לצל"ל וכו', אם עושה אותה לצניעות בעלמא (2) וכו', אם אגו רואין עסקת קנה.

1) ואף שסוכת גנב"ש ורקב"ש כשרה, כתב לקמן (סי' תרלו"א ס"ק ד) שמצוה לחדש בה דבר לשם החג, כיון שהיא לא מצוה לשם חג [וראה פמ"ג סי' תרמ"ג משנ"ב בסוף הסי' ד"ה הנח].

2) ואם עושה את הסוכה לשם צל ובנוסף לכך גם לשם צניעות, כתב השו"ע הרב (סי' תרכ"א) שהסוכה פסולה, שכיון שעשאה לשם צניעות אינה נחשבת כסוכה [אלא היא כעין בית], וכדבריו נקט בשו"ת הלקת יואב (ח"א מהדורת סי' ג) וראה שו"ת אבני נזר (או"ח סי' תעד). נוש לעין אם מהמשנ"ב שכתב לצניעות בעלמא מוכח שלא נקט כדבריו.

ומי שסיבך סוכתו לשם צל, והחליט לאחר מכן להוסיף שכבת סכך כדי שלא יראוהו או כדי להגן מצניע, דעת הגרי"ש אלישיב (זמן שמחתנו פ"ז ס"ק א) שיכון שמניח את הסכך הנוסף גם לשם צל, ואם כבר הניחו בלא לכיון לשם צל, עליו להגביהו ולחזור ולהניחו לשם צל.

ומי שסיבך סוכתו לשם צל, ולאחר מכן נמלך והחליט שיהיה הסיבך לשם צניעות, דעת הגרי"ש אייזנברג (הליכות שלמה סוכות פ"ח סי' ד) שנפסלת בכך, שכשם שבסכך שלא הונח לשם צל היתה מחשבה מועילה להכשירו אלולא דין יתעשה ולא מן העשוי, כך מועילה המחשבה לפסולו, והוסיף, שיש להסתפק באופן שלאחר שנמלך חזר ונמלך שיהיה הסיבך לשם צל, האם המחשבה השניה מועילה להכשירו.

3) ואף שבין כך צריך שיהיה הסכך בסוכה צלחה מרובה מחמתה (ומה שנאמר כאן שתהיה מסוכבת יפה לכאורה אינו יותר משיעור זה), כתבו הערוך לזר (סוכה ח, ב) והשפת אמת (שם) שהתחדש בדין זה, שאם היתה מסוכבת בשיעור שחמתה מרובה מצלתה, לא יעיל להוסיף על זה סכך כשר כדי להשלים לשיעור צלתה מרובה מחמתה ולהכשירה [בלא לנענע את הסכך שכבר מונח], מפני שכשמסוכבת בשיעור שחמתה מרובה מצלתה הרי זו ראויה שלא נעשתה לשם צל חזרי הוא סכך פסול, וכשמוסיף עליו הרי סכך פסול וסכך כשר מעורבים, ובשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' עח אות ח) כתב, שהתחדש כאן שאין די בכך שיהיה הסיבך רק מעט יותר מהאוויר עד שצלתה מרובה מחמתה, מפני שאין מכך הוכחה שלא המשך במילואים עמוד 67

מילואים הלכות ספח סימן תרל תרלא המשך מעמוד 188

לשבת בסוכתו בשעת הנשמים, ואף לברך ברכת לישב בסוכה, ומטעם זה הורה (חשוךי חמד סוכה בת. ב) שרשאי אדם ליטוע מאריך ישראל למדינה שירדדים בה גשמים בהג. אם יסדר שם סוכה עם סכך כזה המגין מפני הגשמים, וכך אינו נחשב שמכניס את עצמו למצב שאינו יכול לקיים את המצוה.

אכן, כשירת שבט הלוי (ח"י סי' ס אות א) כתב שאף אם להלכה סוכה זו כשרה, מימ אין ליצר סכך כזה ולהתחכם לעשות דבר נגד הצורה הפשוטה של מצות סוכה.

מאידך, דעת הגר"מ קרליץ (חוט שני סוכות פ"ו סי"ק ג) שיתכן שסוכה זו פסולה, כיון שסכך זה מונע את כניסת הגשמים בקביעות, דומה הסוכה לסוכת קבע, וכן הסכים הגר"מ וייס (שירת קנה בשם ח"י סי' ס-כז) שגראים דברי הגר"מ ברנדסדורפר (שם) שסוכה זו פסולה היא.

כשרה, כיון שישוד הפסול של סוכה שאין נשמים יורדים לתוכה לדעת ר"ת הוא משום שבכך שמוגנת מפני הגשמים כסכך עבה נחשבת היא כבית, מזה שאין כן בסוכה זו, שיש הפרש איר בין הקנים העלתיים ההתחוננים שדרכו אפשר לראות את הכוכבים [ובו נבנסת רוח לסוכה], ואם כן אין צורתה כבית כלל, אלא רק נעשתה בה תחבולה כדי למנוע את כניסת הגשמים [והיינו בעין דברי ה"י: (סי' תרלה סי' שטוכה בגדיש כשרה אפילו אם הקש שבגדה מונע כניסת גשמים לסוכה, כיון ששיש אינו נראה כבית כלל], וכן דעת הגר"מ איערכך (הלכות שלמה סוכות פ"ח סי' טו) והגר"ח קניבסקי (קובץ יד הרש"י עמ' גא) שסכך זה כשר, והוסיף הגר"ח קניבסקי (שם) שיש להקל בזה גם מחמת זה שאם הגשמים יבואו באלכסון, יבנסו לסוכה דרך הרווח שבין שני הסככים, ורק שאין דרך הגשמים לרדת באופן זה. וכתב הגר"ח אלישיב (קובץ תשובות שם) שמי שיש לו סכך כזה מחוייב

הלכות ספח סימן תרלב המשך מעמוד 192

נמצא בחלק האחר, כתב הגר"מ איערכך (הלכות שלמה סוכות פ"ז דבר הלכה אות טו) שמסתבר שאסור כיון שהוא סתירה, שהרי רק אחד מהמקומות יכול להחשב כסוכה בלפיו.

אמנם, לגבי אדם היושב בחלק החיצון ומוכך ברכת לישב בסוכה, ודחה להוציא אדם אחר היושב בחלק הפנימי, כתב הגר"מ איערכך (שם סי' ט) שיכול להוציאו ידיו חובה, אף שלבאורה הוא תרתי דסתרי, כיון שכל אחד מקיים מצות סוכה במקומו [וראה לקמן] (סי' תרלג סי' כג), ומה שכתבנו שם]. ומ"מ לגבי סוכה שיש לה שלש דפנות וסכך פסול יוצא מאמצע הדופן האמצעי על פני כל אורך הסוכה ומחלקה לשנים, אלא שכל צד כשר מדין דופן עקומה, הסתפק הגר"מ איערכך (שם סי' ט) ספר הסוכה פסקים הערות אות ג) אם מותר לשני אנשים לאכול בשני חלקי הסוכה באותו זמן, כיון שלתור ששניהם יוצאים באופן זה הוא נמשך סתירה זה לזה, מזה שאין כן באופן הנ"ל, שהחלק הפנימי של הסוכה בוראי נחשב כסוכה, וההלכה של דופן עקומה [שמכשירה את המקום של החיצון] לא נאמרה לפסול מקומות אלא רק להכשירה, ואין זו סתירה כל כך לומר ששניהם יצאו.

[משנ"ב סי' ק יז]

בין ד' אין בו ארבעה ספחים קטר לישן מתקוים¹⁶.

15) והחזירא כתב (א"י סי' קמד סי' ד), שגראו שאסור לישון תחתיו מפני שהם מצטרפים.

[משנ"ב סי' ק יח]

קשיש בין שנייהם שלשה ספחים¹⁶.

16) ואם יש חמישה ספחים סכך כשר, ושני ספחים סכך פסול, ושני ספחים איר, כתב החכמת שלמה (באן) שהסוכה כשרה [שהרי אפשר להתעלם מהאיר, ולהכשיר בשאר].

עושה צל תל כן אי אפשר לישון תחתיו, אך מדין מחיצה, די בכך שיש לבדו כדי שיחשב כמחיצה ומצטרף מקום האיר להשלים שיעור המחיצה.

[משנ"ב סי' ק יא]

[נרקא שהולך נכרי¹⁷].

17) ובאופן שהאיר אינו על פני כל הסוכה אלא על פני רובה, או על פני שבעה טפחים, הסתפק החזירא (א"י סי' קמד סי' ד) האם נחשבים שני הצדדים כמקומות חלוקים, ואסור לישון בה כשאמצע גופו תחת האויר, או לא (שונה הלכות סי' ט).

ושיעור רוחב האיר שאין לישון תחתיו כשהוא מהלך על פני כולה, כתב בשו"ת שלמת חיים (סי' שמוא-שמט) שהוא כשיכול אדם לשכב על צידו ויהיה כל גופו תחת האויר. והוכיח דבריו מכך שלא הוכר בפוסקים שכשמסכים בקנים [וכן 'פלוניו'], שיש להקפיד להניח חלק מהם לרוחב הסוכה ולא רק לאורך הסוכה, כדי שלא יהיה איר המהלך על פני כולה. מאידך, הגר"ח שיינברג (קובץ המועדים סוכות עמ' תשז) כתב שהשיעור הוא כשהאיר החוצה את הסוכה נראה בבירור גם כשמסתכלים על הסכך שבקצה השני של הסוכה.

[משנ"ב סי' ק יב]

ראש¹⁸].

18) ואם מיעוט ראשו נמצא תחת הסכך ורובו תחת האויר, כתב החזירא (א"י סי' קמד סי' ה) שנחשב כאילו אינו בסוכה.

[שנה"צ סי' ק יד]

14) וטבל פקום ההלך הפנימי ג' פשר, ולגבי דילה לא אפרין דין עקפה¹⁴.
14) אכן, לשבת כשראשו ושולחנו נמצאים בחלק האחד ואילו רוב גופו

הלכות ספח סימן תרלד תרלה המשך מעמוד צט

[משנ"ב סי' ק ב]

קגון קנה גוים נכרי⁴.

4) ואף אם עשאה הנכרי עבור עצמו, ולא עשאה ישראל עבור הנכרי,

הונח לשם צניעות, אלא צריך שתהיה הסוכה מסוככת יפה באופן שיהיה הסכך הרכה יותר מרוב, שבכך ניכר שהונח הסיכך לשם צל ולא לצניעות.

מילואים הלכות ספן תרלד תרלה המשך מעמוד קודם

בדיעבד כשרות נותכן שאף כאן הטירחא לנענע את כל הסכך נחשבת כדיעבד, וכן מבואר בבכורו יעקב כאן (סי' ב) שסוכת גבין כשרה כיון שעשויה כבר, אך כשבא לסכך מלכתחילה, לא יתן לקטן, אשה או נכרי לסכך.

ואף שאין לקטן 'סוכה', צידד הפמ"ג (משב"ז סי' א) שבעשיית סוכה אין חיסרון בדבר, כיון שבדבר שיש בו עשייה מבואר בגמ' (חולין יג, א) שהמעשה מוכיח על המחשבה שנעשתה לשמה, ובשו"ת אבני מר (ארי"ח סי' תעה) כתב שאין חיסרון בדבר, כיון שאין צריך שהמניח את הסכך יעשה זאת בכוונה, אלא די בכך שיחשוב הגדול ויכוון בשעה שהקטן מניח את הסכך, וכן דעת הגרש"ז אדערבך (ספר הסוכה פסקים והערות אות ה) לענין סכך שעף תפל על הסוכה מאליו ובשעת נפילתו כיוון שיהיה לשם על נראה מה שכתבנו בביה"ל להלן (ד"ה אבל).

ולענין גדול בן י"ג שאין ידוע אם הביא שתי שערות שהניח את הסכך, החמיר הגרי"ח מכריסק (ספר הסוכה עמ' שומא), מפני שענין זה נמצא לדין דאורייתא, ודאורייתא אין סומכין על חוקה דרבא שבין י"ג הביא שתי שערות, וכן החמיר החזו"א (תורת המועדים סי' ג, בשם הגר"ח קניבסק), אך לענין דיעבד כשכבר הניח דעת הגרי"ח קרליץ (חוט שני שם) שאין לחוש, אכן במשנ"ב לעיל (סי' יד סי' ד) כתב לענין הטלת ציצית בבגד, שאף אם לא הביא שתי שערות אין להחמיר אפילו לכתחילה כשגדול עומד על גביו ומצוהו שיעשה לשמה נראה תהלה לחד שם (סי' ב).

וכרי שסיכך סוכה ולא הבין שעליו להניח את הסכך לשם על אך הכין שעושה זאת לצורך יהודים, דעת הגר"ש אלישיב (אשר) האיש ח"ג פניה אות לב) שהסוכה פטולה, שאין זה מחשב כמסכך לשם חג.

מבואר ברמ"א לקמן (סי' תרמט ס"א) שהסוכה כשרה נראה מור וקצינה (סי' יד ד"ה וכתב הרא"ש), וכן כתב לענין לולב, שאם אגרו נכרי הרי הוא כשר, אכן, לענין לכתחילה, כתב המשנ"ב שם (סי' יד) שטוב להחזיר שלא יאגוד אותו נכרי או אשה, כיון שהם אינם מחוייבים במצוה, ודעת ר"ת (תוס' גיטין מה, ב ד"ה כל) היא שמי שאינו מחוייב במצוה אינו כשר לעשות אותה, ואף שמדינת אין הלכה כדבריו ונראה שם שהעירו התוס' עליו מסוכת גבין שכשרה, מ"מ נכון להחמיר בדבר, והוסף בשעה"צ שם (סי' טו), שאף קטן פחות מכן י"ג שנים נכון שלא יאגוד את הלולב, ואם אגוד, יוכל הגדול להתירו ולאגודו שנית, יעשה כן.

וכן לענין עשיית סוכה הטלת ציצית בבגד על ידי קטן (שמדול עומד על גביו), כתב בביה"ל לעיל (סי' יד ס"א ד"ה להצריך, וראה משנ"ב שם סי' ד), שמן הדין יכול לעשותם ורק אשה לא תתלה ציצית משום שנאמר בפסוק "במי ישראל" - ולא בנות ישראל, אלא שראוי ונכון לעשותם על ידי זכר בן י"ג שמחוייב במצוה אלו (כמבואר בפמ"ג שם א"א סי' ג, חכמת שלמה שם, דרך החיים סי' ח ס"א, ובבכורו יעקב כאן סי' ב), וכן דעת החזו"א (חוט שני סוכות עמ' רא) שאף שמעיקר הדין מסתבר שקטן כשר להניח את הסכך, מ"מ כשאפשר לתקן על ידי הנחת גדול ראו לתקן, וכשארע אצל החזו"א שקטן ורק ענפים בשעה שסיככו את הסוכה, הסתפק בדבר, והגבירו את הסכך והחזירוהו (ארחות רבנו ח"ב עמ' רכ).

אמנם במשנ"ב כאן לא הזכיר שבסוכת גבין טוב שאיש בר חיובא ינענע את הסכך ויחזירו, ואף לקמן (סי' תרלו סי' ד) לא כתב אלא שיחזרש בה דבר (מטעם המבואר שם), אכן, מבואר בביה"ל (סי' יד שם) לענין התרת הציציות, שמיון שכבר נקשרו אין צריך להתירן שהרי

הלכות ספן תרלו תרלז המשך מעמוד ק

4) ואף סוכה שלצורך בנייתה נצרך מעשה אומן (כגון שכנייתה מורכבת), כתב הכף החיים (סי' ד) שמותר לבנותה בחול המועד, שהרי הביה"ל הוכיח דבריו מכתובת תפילין ומוצות המותרת אף שהיא מלאכת אומן, וטעם הדבר הוא מפני שהותרה מלאכת אומן לצורך מצוה שהיא לצורך המועד, וכן דעת הגר"מ פיינשטיין (ספר זכרון שלמה עמ' לה אות כא), אלא שכתב שסתם בניית סוכה היא מלאכת הדיסט, ולפיכך אסור לעשותה על ידי מעשה אומן, שלא דעת מעשה אומן אם שייך לקיים את המצוה בלא זה, ולענין עשיית מעקה לגג בחול המועד, האם הותר כמעשה אומן, ראה ביה"ל לעיל (סי' תקמ ס"א ד"ה וכן).

ובשבו"ה סוכה, דעת הגרש"ז אדערבך (הלכות שלמה סוכות פ"ז סי' ד) שלא יעשה בנין קבע גמור העומד למשך ימים רבים.

ולעשות סוכה בחול המועד לצורך סעודת ברית מילה, כתב בביה"ל לקמן (סי' תרמ ט"ז ד"ה וסעודת) שמותר, מפני שהוא לצורך המועד, וכן אם הוא מצטער מחמת צפיפות בסוכה, דעת הגרש"ז אדערבך (שש"כ פס"ז הע' קעה) שמותר להרחיבה בחול המועד מפני שחשב קצת כמצטער, והרי זה צורך החג.

אם מותר, שאף שמותר להוסיף על אהל עראי נראה הע' הקדמתו, מ"מ הואיל ומערב יום טוב לא היה אהל זה קיים כלל ושהרי עשאו הנכרי רק ביום טוב, יתכן שאינו בכלל ההיתר של המוסיף על אהל עראי, והביאו הודעת תורה (נראה בכף החיים (סי' ה) שהחמיר בענין זה).

ובטעם הדבר שהתירו לומר לנכרי לשוב ולסכך ביום טוב, ביאר בשו"ת באר יצחק (ארי"ח סי' יג ענף ט), שהוא מקור ההיתר כמובא בשעה"צ (שולחן תוס' שבת צח, א) איסור בניה ביום טוב אינו מן התורה אלא מדרבנן, וגם איסור אמירה לנכרי אינו אלא מדרבנן, אם כן הרי זה שבות דשבות שהותר במקום מצוה, ואף לפי הרמב"ם שחולק וסובר שבניה אסורה מן התורה ביום טוב, יש לסמוך על שיטת בעל העיטור המובאת ברמ"א לעיל (סי' רעו ס"ב) שבמקום מצוה מותר לומר לנכרי לעשות עבורו אפילו מלאכה דאורייתא (וכעין סברא זו ראה בדרכינו לעיל (סי' תקב ס"א א)).

[ביה"ל ד"ה עושה]

כְּעֵשֶׂת אֱהֵל עֲרָאִי⁽³⁾ וכו', מְשִׁפֵּעַ כְּפֶשֶׁטָה בְּעֵשֶׂתָה גְּמֻרָה מְקֻרָה⁽⁴⁾.

3) ולענין דעת שאר הפוסקים המשנ"ב האם סוכה נחשבת כאהל עראי או כאהל קבע, ראה מה שכתבנו במשנ"ב לעיל (סי' תרכו סי' ב).

הַלְבוּת סֶפֶה סִימָן תְּרִלְד תְּרִלָּה

בְּאֵר הַיִּטֵּב

*בְּאֵלוֹ לֹא אָכַל בְּסֶפֶה (ז) *אֶפְלוֹ אִם הִיא סֶפֶה גְדוּלָּה, וְהָיָה שְׂמָא יִמְשָׁךְ (ח) אֲחֵר שֶׁלְחָנוּ:

תְּרִלָּה דִּין סֶפֶת גִּנְבִיָּה וְרִקְבִיָּה שׁ, וְבוֹ סְעִיף אֲחֵד:

א "סֶפֶה אֶף-עַל-פִּי שְׂאֵל נַעֲשִׂית לְשֵׁם מִצְוָה, כְּשֶׁנֶּה, וְהוּא (א) שְׂתֵהִיָּה עֲשׂוּיָה (ב) לְעַל, (ג) כְּגוֹן * אֶרְוֹסָא שֵׁם ח'

בְּאֵר הַיִּטֵּב

שְׂמָא יִמְשָׁךְ אֲחֵר שֶׁלְחָנוּ מֵאֲחֵר שְׁעוּמֵד מִקְצַת בְּסֶפֶה; וְעוֹד, דְּהָא דִּי בְּשֶׁלְחָן טַפְסָה, מ"א, ע"ש. וְעַן מְשׁוּבָת דְּבִישׁ סִימָן רַג, וְעַן יִדְאָהֳרִן: (ה) לְעַל, וְלֹא לְעִנְיֵעות אוֹ לְאֻצְרֵי דִינְהָ, עמ"א. וְצִרְיָה לְחַדֵּשׁ בַּה

שְׁעִירי הַשּׁוֹבָה

הַדִּין וְהַפָּסֵד שֶׁעָלִיו הוּא תוֹק וְכוּתֵי וְלִמְעַלָּה: יֵשׁ גְבוּלֵי עֲשׂוּיָה טַפְסָה, וְהַגִּיד לְמַקְל, שְׁחֹשְׁבִים כְּקִרְצֵית הַסֶּפֶה מִגִּזֵּעַ עַד רֹאשׁ אוֹתוֹ הַדִּין שֶׁיִּשְׁכַּח לְסִכּוֹר בְּסִפְסָרֵים כָּל יְפוּט וְלִישׁוֹב עַל שְׁלֵחָן שֶׁיֵּשׁ לְפַעֲלָה מִפְּנֵי הַקְּשֵׁר סֶפֶה שְׂחֵאוֹ וְלֵאל שְׂכֵחָה עַל שְׂכֵחָה גְבוּלָה עֲשׂוּיָה, וְגַם כִּזְוָה לְבִי וְנוֹקְפֵי קֶצֶת כ"י, ע"ש:

בְּאֵר הַלְכָה

הַכְּרִי שֶׁלְסִיגְגָבוּרִים לְעַל בְּסִימָן תְּרִלְד סְעִיף-קֶטֶן ז' לְעִנְיָן אִם הַלְכִין וְיִזְרִיץ לְחוּץ עֲשֵׂרָה דְחֻשִׁיבֵי כְּסוֹ גְבוּלֵי, וְלִקְאוּרָה יוֹתֵר וְכוּתֵי אִם הִיא מְעִיבָה לְעִנְיָן מִן טַעַד, דָּאֵף דְּגוּוּיָן מְעִטְסִין, כְּלִי-מִשְׁמִישִׁין אִינוּ מְעַט. וְהַשְׂמֵעַ מִזֶּה דִּלְאֵי פְסִיקָא לֵה לְטַגְוֵא-אֲבָרְסֵם דְּכִר זֶה וְלִכְן לֹא הִעִיבָה, וְצִרְיָה עִינְיָן⁽⁹⁾ וְעַן כְּתוּב "סִיפֵי יֵג וְקֶלְמֵן סִימָן תְּרִלְד ט"ו סְעִיף-קֶטֶן ג' וְכַבִּי"ח שֵׁם: * בְּאֵלוֹ לֹא אָכַל בְּסֶפֶה. לְדַעַת הַתּוֹסְפוֹת בְּסֶפֶה דָּף ג', מִן הַתּוֹרָה לֹא יָצָא, מִיָּן דְּרִבְבָן פּוֹרֵד עַל זֶה וְאֵמַר כְּאֵלוֹ לֹא קָם מִצְוֹת סֶפֶה⁽¹⁰⁾, לְהַתְרִין וְרִיטְבִי"א רַק כְּהַרְבֵּנָן. הַלְכָה אִין נְפִיקוּתָא, דְּלִכְלֵל הַשִּׁיטוֹת צִרְיָה לְחוּר וְלֵאכַל בְּסֶפֶה, אֲכֹן לְעִנְיָן אִם הַרְבֵּה וְעַן בְּאֵיכֵלָה שְׂעִיָּה, דַּעַת הַפְּרִי-מְגָדִים דִּיבְרָה, וְהַכְּבוּרֵי-יִצְבָּק חוֹלֵק עֲלֵיהּ עִנְיָן שֵׁם⁽¹¹⁾: * אֶפְלוֹ אִם הִיא סֶפֶה גְדוּלָּה, וְנִרְבָּה וְכוּ". הוּא דַּעַת הַרְרִיף וְהַרְמַבְסִים, דְּבִגְמִרָא פְלִיגֵי בִית-שְׂמָאי וּבִית-הַלֵּל כְּתוּבִים, בְּסֶפֶה גְדוּלָּה (וְהוּ עִנְיָן שֶׁנֶּה עַד שְׁעוֹר סֶפֶה ז' עַל ז') וְשֶׁלְחָנוּ כְּחוּץ הַבֵּית, וּבְסֶפֶה קֶטֶן שְׂאִינָה מְחֻזְקָת רַק רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ, וְשֶׁלְחָנוּ כְּחוּץ הַבֵּית, וְאִיפְסוּק הַלְכָה כְּבִית-שְׂמָאי, וְסִבְדָּא לְהוֹ דְּמִתְרוּיָהוּ בְּחוּץ טַעַמָא שְׂדֵן, מִשְׁוֹם שְׂמָא יִמְשָׁךְ אֲחֵר שֶׁלְחָנוּ, אִם-כִּן הַלְכָה מְכִית-שְׂמָאי בֵּין בְּסֶפֶה גְדוּלָּה וּבֵין בְּסֶפֶה קֶטֶן. אֲכֹל שְׂאִירֵי פוֹסְקִים חוֹלְקִים וְסִבְדָּא לְהוֹ דְּשִׁנֵּי טַעַמִים יֵשׁ: בְּסֶפֶה קֶטֶן הַשְּׂעִים מִשְׁוֹם דְּכִינְעִין קַבֵּעַ, אֶף-עַל-גַּב דְּסִפְקִין וְסֶפֶה דִּינָה עֲרָאִי הִיא מְכַל מְקוֹם כְּעִנְיָן קַבֵּעַ קֶצֶת, וְאִם אִינוּ מְחֻזְקָת רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ וְשֶׁלְחָנוּ הוּי דִּינָה סְרוּחָה, וְכַסְפָּה גְדוּלָּה הַשְּׂעִים שְׂמָא יִמְשָׁךְ אֲחֵר שֶׁלְחָנוּ, וְאִם-כִּן אֶף-עַל-גַּב דְּאִיפְסוּק הַלְכָה כְּבִית-שְׂמָאי בְּסֶפֶה קֶטֶן, בְּסֶפֶה גְדוּלָּה שֶׁרִינָן לְכַלְלָא: כְּבִית-שְׂמָאי וּבִית-הַלֵּל, הַלְכָה כְּבִית-הַלֵּל (וְהוּ מְעִיבָה דְּכִרִי דִּרִין וְרִיטְבִי"א). אֲכֹן מְחַבְרֵי פֶסֶק לְחַמְטִיר כְּהַרְבֵּי, וְעַן כְּהַרְבֵּי רַבֵּי עֲקִיבָא אֵיבָר עַל מְשִׁנִּיּוֹת, וּבְסֶפֶה קֶטֶן סְמוּךְ גְדוּלָּה רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ בְּסֶפֶה קֶטֶן שְׂאִינָה ז' עַל ז' וְשֶׁלְחָנוּ בְּסֶפֶה גְדוּלָּה, כִּזְוָה הַרְרִיף לְקַלָּא וְחוֹסְפוֹת לְחַמְטָא, דְּלִהַרְרִיף יָצָא דִּלְאֵי שְׂדֵן לְטַגְוֵי שְׂמָא יִמְשָׁךְ, וְהָא גַם שֶׁלְחָנוּ כְּחוּץ סֶפֶה מְשִׁנָּה, וְלַחוֹסְפוֹת פְּסוּלָה, דְּמַכְל מְקוֹם סֶפֶה הַקֶּטֶן דִּינָה סְרוּחָה הִיא, עַד כִּאֵן לְשׁוּנוֹ, אֲכֹן בְּאֵמַת קֶשְׁבָּא לִי לְדַעַת הַרְרִיף כִּל הַגִּי סִבְדָּא דְּרַחֵף ז' עֲמִידָא א' וְרַחֵף טו עֲמִידָא א' וְעִמְרָד ב', דְּמִתְכַח שֵׁם בְּהִרְבָּא יִמְשָׁךְ סֶפֶה קֶטֶן שְׂכֵחָה טַפְסָה, וְלֹא מְשִׁתְמִיט אֲחֵר מִזֶּה לְחוּר דְּשִׁעוּר זֶה הוּא רַק מְדוּבְבָן וְכִן

שְׁעִיר הַצִּיּוֹן

(1) וְאֶפְלוֹ אִם רַבּוֹ בֵּית וּבְסֶפֶה רַק טַפְסָה מִפְּנֵי, מִפְּנֵי, דְּהָא סִיגֵי בְּשֶׁלְחָן טַפְסָה, כִּן כְּתִב הַסִּיגְגָבוּרִים, וְהַכְּרִי-יִמְשָׁךְ פְּתִיב: כִּן נִרְבָּה בְּסֶפֶה, וְאֶפְלוֹ מְשִׁחָה יוֹתֵר מְחֻזְקֵי סִיגֵי, עַן שֵׁם, וְאִין לְהַשִּׁיב עֲלֵיהּ מִהָא דְּמִבְּיָא הַסִּיגְגָבוּרִים דְּרִי בְּשֶׁלְחָן טַפְסָה, דְּהוּ אִם אִינוּ מְחֻזְקֵי רַק טַפְסָה, אֲכֹל לֹא בְּשֶׁלְחָן גְּדוֹל וְרַק מִקְצַת בְּסֶפֶה, אִזְוֵי גְבוּלֵי שְׂמָא יִמְשָׁךְ: (2) מְגִדָּא-אֲבָרְסֵי, וְכַאֲלֵהּ רַבָּה כְּתִב שְׂעִירֵי עִין כְּתִב, וְנִרְבָּה דְּכִל זֶה וְהָא קִיּוּשֵׁיב עַל פֶּתַח הַסֶּפֶה מְבַקְשִׁים וְלוֹקֵם מִן הַמְּאֲכֵל שְׂעִירִים לְפָנָיו עַל שְׁלֵחָן מִפְּחוּץ, וְכַאֲלֵהּ הַסִּיגְגָבוּרִים דְּכִתְבֵיב עַל שְׂמָא דְּמִשְׁלֵחָתָא, דְּאִזְוֵי גְבוּלֵי שְׂמָא יִמְשָׁךְ אֲחֵר שֶׁלְחָנוּ, אֲכֹל שְׂאֵל בְּמִתְרוּיָהוּ פְּנָא, שְׂיִישׁוֹב בְּסֶפֶה וְאִיכֹל וְאִינוּ לוֹקֵם מִן שְׁלֵחָן קָלָל, רַק שְׁנוּהֵג כְּמוֹ עִנֵי שְׁפִחוֹ בִּידוֹ וְאִיכֹל, אוֹ לֹא קָרוֹ חֲכָמִים קָלָל שְׂמָא יִמְשָׁךְ⁽¹¹⁾, כִּן נִרְבָּה לִי, אֲחֵר כְּתִב מְצִיחָה בְּרַמְבַּם בְּמִלְחָמוֹת לְעִנְיָן סֶפֶה שְׂמֻחָתָה רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ, וְאֶפְלוֹ אִם וְרָצָה לְאָכַל בְּכִינְעִין וְפָחוּ כִּידוֹ גַּם-כִּן אִינוּ יוֹצֵא כְּהָא; אֲלֵא דְּכַתְּבֵת הַסֵּם שְׂאִיר, כְּמוֹ שְׂכֵחַב כְּעִצְמוֹ הַשְּׂעִים, שְׂכֵחַב שְׂאִינָה רֹאשׁוֹ לְאֵיכֵלָה כְּרַבָּה וְהִנֵּה שְׂאִין לוֹ שֵׁם מְקוֹם לְהַעֲמִיד שֶׁלְחָנוֹ וְלֵאכֹלֵן אֵינָה סֶפֶה, מִה שְׂאִין כִּן בְּעִנְיָנוּ שֶׁיִּשְׁכַּח לְהַעֲמִיד שֵׁם שֶׁלְחָנוֹ אֲלֵא שְׂמֻחָתָה, כִּזְוָה כְּתוּבִים יוֹצֵא בְּאֵיכֵלָתוֹ, וְעַן בִּירוּשָׁלַיִם פָּרַח בַּהַלְכָה ח: לֹא סוּף דְּכִר וְכוּ", וּבְקַבְרֵי-עֲרֵב שֵׁם מְשִׁמַע לְכֹאוּרָה דִּלְאֵי כְּדִרֵי, אִמְנָם בְּכִינְיָמִישָׁה שֵׁם בְּאֵר בְּאֵינָן אֲחֵר, וְכִן הַפְּרִי-מְגָדִים, וְהוּא הַרְרִיף עַל הַפְּתָה, וְעַד, דְּמִשְׂמַע מִלְשׁוֹן הַמְּלַחְמוֹת הַפְּלִי דְּמִתְרוּיָהוּ אִינוּ יוֹצֵא בְּסֶפֶה שְׂמֻחָתָה רַק רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ, וְכִזְוָה הִיא מְשִׁיב כָּל הַמְּלַחְמוֹת שֶׁיִּזְכֵּר בְּפִסְרָא דְּשְׁעוֹר סֶפֶה הוּא שְׂכֵחָה טַפְסָה, וְלֹא אֲשַׁתְמִיט טַפְסָה מְקוֹם לְחוּר דְּהוּא רַק מְדוּבְבָן (וּבְמִתְרוּיָהוּ רַבּוֹ עַל זֶה, ע"ש), אֲכֹל אִם כִּן יִקְשֵׁה לְשׁוֹן הַרְרִיף שְׂכֵחַב כְּפִרָּה קֶמָא: וְלֹא טַעַמִיּוֹת רְבִית-שְׂמָאי וְכוּ", אֲלֵא טַעַמִיּוֹת מְשׁוֹם הַגְּדוּרִין שְׂמָא יִמְשָׁךְ, וְהוּא עֲנִיקָתָא דְּכִבִּישׁ הָאֵל עַל סֶפֶה קֶטֶן קָאִי, וְגַם מִה שְׂכֵסֵב בְּפִרְקָא ב: וְהַלְכָה מְכִית-שְׂמָאי בְּסִתְרוּיָהוּ דְּסֵד טַעַמָא יִנְהַר; וְנִרְבָּה יוֹתֵר, דְּאֵף דְּבִסְכָּה קֶטֶן שְׂמֻחָתָה רַק רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ אִית לְהוֹ לְכִית-שְׂמָאי דְּמִתְרוּיָהוּ גַם-כִּן אִינוּ יוֹצֵא כְּהָא, מְכַל מְקוֹם בֵּית הַשְּׂעִים שְׂמָא יִמְשָׁךְ שְׂדֵן בְּסִתְרוּיָהוּ וְהַסֵּד מְשִׁנָּה לְשׁוֹנֵי שְׂמֵי הַסִּיגְגָבוּרִים, וְאִיפְסוּק פְּתָח כְּבִית-שְׂמָאי, אִין לֵב הַלֵּק הָרָא מְחַבְרָתָה⁽¹²⁾, אֲכֹן פְּשִׁטוֹת הַלְשׁוֹן דִּרִין וְרִיטְבִי"א הוּא לְהַרְרִיף אִינוּ אֲסוּר רַק מְשׁוֹם גְּבוּרָה, וְצִרְיָה עִין: (3) רִין וְרִיטְבִי"א לְדַעַת הַרְרִיף: (4) פְּרִי מְגָדִים: (5) רִשִׁי: (6) לְבוּשׁ: (7) רִשִׁי: (8) רִשִׁי: (9) רִשִׁי: (10) רִשִׁי: (11) רִשִׁי: (12) רִשִׁי: וְהוּא יוֹרֵד וְנִרְבָּה יִתְחַב, וְכִן כְּתִב הַלְבוּשׁ: (1) הַפְּצִימִים רוֹצִים כִּאֵן וְפַעֲמִים כִּאֵן כְּשֶׁאֲכִלֵי הַפְּרָעָה, וְכִן כְּצִיָּים, כְּשֶׁיִּבְשׁוּ הוֹלְכִין לְחוּר וְסִתְרוּיָן טַפְסָה:

הלכות סבה סימן תרלה

סבת גויס, נשים, *בהמה, כותשים, (ג) רועים, (ד) קנצים, (ה) ברגגנין, שומרי שדות; *אכל סבה שנעשית מאליה פסולה. לפי שלא נעשית לצל. *לפיכך החוטט בגדיש ונעשהו סבה אינה סבה, שהרי לא עמר גדיש זה לצל (ומה שעושה אחר-כך הו' פעשה (ו) ולא מן העשוי (סד). *לפיכך אם עשה בתחלה כשנתן שם הגדיש (ו) חלל טפח במשך שבועה לשם סבה (ז) (ח) *וחטט בה אחר-כך והשלימה לעשרה, *בשרה, שהרי נעשית סבה לצל. וי'אם הגדיש גדול ולא הניח אלא חלל טפח במקשך שבועה ושוב חקק בה הרבה ונעשה בה סבה גדולה, אינה עשירה בלה על-ידי מקשך שבועה שהניח תחלה. *ואם חקק משני צדדים ארבע אמות יותר על השבועה, אף השבועה פסולה, דסקף פסול פוסל מן הצד בארבע אמות: הגה (ט) ואין לעשות הספק (י) [ג] קדם שיעשה (י) הדפנות, ואם עשה (ד) (יא) טפח סימך לסקף, מטר לסקף קדם שיעשה שאר הדפנות, כפי בחוטט בגדיש (הנחות מייבנו פ"ה) *:

באר היטב

כמבאר בסימן תרלו: (ב) וקטט. בין מלמעלה בין מלמטה, ב"י ואחרונים: (ז) קדם. ואפילו בריעבד פסול, ט"ו ולבוש ויר-אחרון, דלא קב"ח: (ד) טפח. ר"ב בארן קל הטפה ונתן עליו ספקף ואחר-כך גמר מהצות, ט"ו:

משנה ברורה

ואפילו הכי ספקן בשנה, ואפילו אם היו שמי ריעותות, פגון שהיו רועים נקרים, גם-כן ספקן בשנה [אחרונים]: (ג) רועים. שעשו סבה בשנה לישב בתוכה מפני השרב, ושומרים צאנן: (ד) קנצים. שומרי קציעות השטוח בשנה לזבש: (ה) ברגגנין. שומרי העיר. וכלן ישראלים הם, אכן ספקן לא לשם תג נעשית: (ו) ולא מן העשוי. שהספקף הוא (ו) מאליה, ואינו נוגע בו לעשות שום מצעה, אלא פותח אחת מדפנותיו ונכנס לעמקו ונוטל העמרים ומשליך, והספה נעשית מאליה: (ז) חלל טפח במקשך שבועה וכו'. השעם. דכיון (ט) שהניח חלל טפח במקשך שבועה על שבועה שהוא שיעור סבה, שם ספקף עליו, דכל טפח מקרי אהל, וכשחטט אחר-כך אין זה צענית הספקף אלא חקק הדפנות, ובדפנות לא אמרין פעשה ולא מן העשוי, והיו קספה שאינה גבוהה עשרה חקק בה להשלימה לעשרה חקשר: (ח) וקטט בה וכו'. בין (ט) שהותה מתחלה החלל טפח בגבה ומאוחו טפח עד הארץ היה כלא עמרים, וקטט בה מלמעלה למטה עד שעשה חלל עשרה טפחים, ובין שהותה (י) חללה טפח למטה כמותו לארץ וממנה עד למעלה בגובה היה מלא עמרים, וקטט מלמטה למעלה עד שעשה החלל גבוה עשרה טפחים, בכל גו' בשנה: (ט) ואין לעשות הספקף קדם וכו'. דבעינן בקשה שהוא עושה הספקף והנה נעשה לשם על דהיטב אהל, וכל שאין מחצית אלא ג' לחוד אין קרוי אהל, ואם נעשה אחר-כך המחצות היו י'א לא מן העשוי: (י) הדפנות. ובדיעבד אם עשה קדם, (יא) כפי"ח מכשיר, והנה (יב) אחרונים חולקין עליו ודעתם דאף בריעבד פסול: (יא) טפח. ר"ב (יג) בארן קל הספקף, ונתן עליו ספקף ואחר-כך גמר מהצות, דהרי בחוטט בגדיש ומוסיף על האהל שהיה משקרא, דכל שיש מחצה טפח מקרי אהל ושם סבה על הספקף:

שערי תשובה

[ג] קדם. עב"ט. ועין ברי"י שכתב שהעקר בהב"ח. המסתין להר' לתחלה ממלמא תרפא שאינה פוסל אלא בהגמ"י והש"ע לא הוקרי כ"י. וכתבנו"ג כתב שרי"כ דעתו כסב"ח, ועין בא"ר:

באר הלכה

הסבה ב"ח ושי"א: * בהמה. ואם מיטל שם אשפה המסריח, וכל-ישפן אם עשו לפעמים לפנות שם לאדם, אין להכשיר אותו הפקוס לסבה. ועין לעיל בסימן פג בבאור הלכה דבור המתחיל 'וראה': * אכל סבה שנעשית מאליה פסולה לפי שלא נעשית לצל, וכו'. שהרי לא עמר גדיש זה לצל. לכאורה לשון זה דחוק קאו, דאפילו אם כנתנו בעת עשית הגדיש לחטט אחר-כך ושישאר הספקף שלמעלה לצל, גם-כן פסול, שהרי מכל מקום לא נגע בספקף, אלא חקיקה בדפנות והספקף נעשית מאליה, וכמו שפרש"י ב"י י' וזה לשונו: וזכ"י דמי פעשה ולא מן העשוי, כגון החוטט בגדיש לעשות לו סבה, שהספקף הנה מאליה ואינו נוגע בו לעשות שום מצעה, אלא פותח אחת מדפנותיו ונכנס לעמקו ונוטל העמרים ומשליך והספה נעשית מאליה וכו'. וכן משמע בלבוש שכתב: אכל אם אינה עשויה אלא לצניעות בעלמא ולא לצלה, או שעשויה לצל ולא עשה מצעה פסוק אלא שעשה הדפנות ונעשה הספקף מאליה, פסולה. ולכאורה היה אפשר לומר דסב' הרקבים (שהעתיק המתחבר לשונו) פ'דעת בעל הפאור שכתב בסוגן דרף יב, שאם העלה מתחלה העמרים בגדיש לשם סבה שיהיה לו בגדיש, אבל מכל הפוסקים לא משמע כן, דאפילו אם עשאה לשם על בעינן דקרא שיעשה חלל טפח במקשך שבועה, וכן מוכח נמי קצת סבה פשים: לפיכך וכו' חלל טפח במקשך שבועה לשם סבה, וכל-כן נראה לעניות דעתי לישב קצת דוכתו רק לאפיקי דאם עשה בתחלה חלל טפח במקשך שבועה לשם סבה, דזה הרי נעשית סבה שלא לצל, וכמו שמשמס אחר-כך: * וקטט בה אחר-כך והשלימה וכו'. לכאורה פשוט דזה אינו צריך לעשות לשם סבה, דשם סבה חילל עלה על-ידי טפח זה, וכמו שכתבו הפוסקים דשם אהל חל על טפח, וכן ברקבים וכל הפוסקים לא הוקריו שצריך לעשות לשם על אלא בטפח הראשון דעל-ידיה טפח עלה שם סבה, וכן מוכח ברא"ש בקרוא, אכל מה נעשה דקרי"ף אימא י'קטט לשם סבה, וצריך עיון גדול: * בשנה. ואפילו לדעת המחמירין באין המטר יכול לירד, גמר בנה, דלא אקרו מן-הרובן באין המטר: יכול לירד אלא בשמש לו דמיון לביתו, מה שאין כן בגדיש דאין לו דמיון לביתו כלל [ט"ו]. ודעת האלה רבה דפיקרי בנה שנטל מקצתו בענין שיהיה הקשמים יכולין לירד: * ואם חקק משני צדדים ארבע אמות וכו'. לעינן ספקף פסול לא בעינן שיהיו ארבע אמות משני צדדין ואפילו מצד אחד פוסל, דלעיל בסימן תרלב טעין א, וכן לא נהיל לומר דנתנו שיעטרו בו אמות מצד זה ובי אמות מצד זה, ובג"ל שם, וכן מוכח בפסקי הרא"ש שכתב

ס'תם: אם יש ארבע אמות מקשך שבועה הראשונים עד הפתח, אפילו שבועה הראשונים פסול, וכן משמע בלבוש. אכן באמת יש לתרץ בפשיטתא, דמאי טעמא טפי בארבע אמות מצד אחד לפסלו, משום דעל-ידיה לא נשאר לסבה שהיה לה מתחלה ב' דפנות כי אם ב' דפנות, ועל-כן בעיננו יש לאשמתי לפעמים דצריך חקיקה משני צדדים לפסלו, כגון שבועה שחטט בגדיש מן הצד ארבע אמות ונעשה חלל, עמד מצד זה ופנה העמרים מן הגדיש במקום שהיה חלל טפח ונעשהו גבה עשנה טפחים בשטח שישל דפנות סביבותיו, ובאפן זה פנדאי לא יוכל הארבע אמות לפסלו, דהא לוי יהי דבארבע אמות לא נוכל לומר דהן עקפה ונסתרה דהן אהל, על-כן פנים שאר עוד ג' דפנות, וכל-כן ציר המתחבר כגון שבועה חקיקת ארבע אמות משני הצדדין, ואם-כן לא יעשר להספה כי אם שמי דפנות:

שער הצידין

(ו) רש"י ב"י ודעה לומר שאפילו זכנן כנטילתו העמרים שישאר הספקף לשם על גס"פן לא סתני, אסרי דבעצם הספקף לא נעשה שום מצעה כפי"ח מריטב"א ושי"א: (ז) פוסקים: (ח) פוסקים: (ט) פוסקים: (י) דאף דכנה לימא לסקף חלל הראשון עשה פלל, וספה שנעשה השפא תוה אמינא דיש ביה משום פעשה ולא מן העשוי, קא משמע לן דאפילו הכי פשר, דאמרין דמתחלה היה כל מה שלמעלה שם סכך אלא דהשפא קליש לה ועושהו דם [פוסקים]: (יא) והעתיקו הש"י-קנצת-הגדולה, והבדפנייה ספקף מצד גס"פן כמותו: (יב) לבוש ושי"א ואלהי דפה בשם ספר אמרפל ובגדי-ישע: (יג) ט"ו:

